

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 37.091.26:94(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20550926>

Методика оцінювання результатів навчання з історії України учнів старшої школи та студентів коледжів в умовах компетентнісного підходу

Бабічев Олександр Іванович,

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Лубни, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-4682-0971>

Дробишева Ольга Андріївна,

кандидат історичних наук, доцент кафедри історії та археології Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Лубни, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-0289-5317>

Прийнято: 14.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація: У сучасних умовах трансформації освітнього простору особливої актуальності набуває проблема вдосконалення методики оцінювання результатів навчання з історії України в закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти. Перехід до компетентнісної моделі освіти зумовлює необхідність переосмислення традиційних підходів до контролю навчальних досягнень здобувачів освіти, оскільки сучасна система оцінювання має бути орієнтована не лише на перевірку рівня засвоєння теоретичних знань, а й на визначення здатності здобувачів застосовувати набуті знання в аналітичній, комунікативній та громадянській діяльності.

Особливого значення набуває проблема формування історичного мислення, розвитку критичного аналізу історичних подій та здатності до самостійного осмислення суспільно-історичних процесів. **Метою статті** є обґрунтування методики оцінювання результатів навчання з історії України здобувачів загальної середньої та фахової передвищої освіти в умовах компетентнісного підходу, а також визначення критеріїв, показників і форм реалізації компетентнісно орієнтованого оцінювання. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних **методів**, зокрема методи аналізу, синтезу, порівняння, систематизації, узагальнення наукових підходів та структурно-функціонального аналізу. У **результаті** проведеного дослідження здійснено порівняльний аналіз традиційного та компетентнісного підходів до оцінювання результатів навчання з історії України, визначено основні критерії оцінювання та рівні сформованості предметних компетентностей здобувачів освіти. Обґрунтовано доцільність використання компетентнісно орієнтованих форм контролю, зокрема проєктних завдань, дискусій, аналізу історичних джерел, кейс-методів та інтерактивних форм оцінювання. Розроблено алгоритм реалізації методики оцінювання результатів навчання, який забезпечує системність, послідовність і практичну спрямованість освітнього контролю. У **висновках** зазначено, що впровадження компетентнісного підходу сприяє підвищенню ефективності оцінювання, розвитку критичного мислення, формуванню громадянської свідомості та активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Доведено, що компетентнісно орієнтована модель оцінювання створює умови для більш об'єктивного визначення навчальних досягнень і забезпечує тісний взаємозв'язок між історичною освітою та сучасними суспільними потребами. Перспективи подальших досліджень пов'язані з удосконаленням цифрових інструментів оцінювання та адаптацією компетентнісних методик до умов змішаного й дистанційного навчання.

Ключові слова: компетентнісне оцінювання, історичне мислення, освітній контроль, предметні компетентності, критерії оцінювання, навчальні досягнення, громадянська компетентність, фахова передвища освіта.

Methodology for assessing learning outcomes in the history of Ukraine of high school pupils and college students within the competency-based approach

Oleksandr Babichev,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of History and Archeology of the Luhansk Taras Shevchenko National University,
Lubny, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-4682-0971>

Olha Drobysheva,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor of the Department of History and Archeology of the Luhansk Taras Shevchenko National University,
Lubny, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0289-5317>

Abstract: *In the context of the ongoing transformation of the educational space, improving the methodology for evaluating learning outcomes in the History of Ukraine in institutions of general secondary and professional pre-higher education has become particularly relevant. The transition to a competency-based educational model necessitates a rethinking of traditional approaches to monitoring students' academic achievements. The modern assessment system must focus not only on verifying the level of theoretical knowledge acquisition but also on determining the learners' ability to apply this knowledge in analytical, communicative, and civic activities. Particular importance is attached to the problem of developing historical thinking, critical analysis of historical events, and*

*the capacity for independent comprehension of socio-historical processes. The **purpose** of the article is to substantiate the methodology for evaluating the learning outcomes in the History of Ukraine among students of general secondary and professional pre-higher education within the framework of a competency-based approach, as well as to define the criteria, indicators, and forms of implementing competency-oriented assessment. In the course of the research, a complex of general scientific and specialized **methods** was utilized, including analysis, synthesis, comparison, systematization, generalization of scientific approaches, and structural-functional analysis. As a **result** of the study, a comparative analysis of traditional and competency-based approaches to assessing learning outcomes in the History of Ukraine was carried out; the main evaluation criteria and the levels of development of students' subject-specific competencies were determined. The expediency of using competency-oriented forms of control, including project tasks, discussions, historical source analysis, case methods, and interactive forms of assessment, has been substantiated. An algorithm for implementing the learning outcomes assessment methodology has been developed, ensuring the systematicity, consistency, and practical orientation of educational control. The **conclusions** indicate that the implementation of the competency-based approach enhances assessment efficiency, develops critical thinking, fosters civic consciousness, and stimulates students' cognitive activity. It is proven that the competency-oriented assessment model creates conditions for a more objective determination of academic achievements and ensures a close link between historical education and contemporary social needs. Future research prospects are related to improving digital assessment tools and adapting competency-based methodologies to the conditions of blended and distance learning.*

Keywords: *competency-based assessment, historical thinking, educational assessment, subject competencies, assessment criteria, learning achievements, civic competency, professional pre-higher education.*

Постановка проблеми. Сучасний розвиток системи освіти України супроводжується активним упровадженням компетентнісного підходу, який передбачає переорієнтацію освітнього процесу з накопичення теоретичних знань на формування здатності здобувачів освіти застосовувати набуті компетентності в практичній діяльності. У таких умовах особливого значення набуває проблема вдосконалення методики оцінювання результатів навчання з історії України, оскільки саме оцінювання є одним із важливих механізмів визначення ефективності освітнього процесу та рівня сформованості предметних і громадянських компетентностей.

Традиційні підходи до оцінювання навчальних досягнень здебільшого орієнтовані на перевірку рівня засвоєння фактологічного матеріалу, хронології подій та відтворення історичної інформації. Водночас сучасні освітні вимоги актуалізують необхідність розвитку критичного мислення, аналітичних умінь, здатності до інтерпретації історичних процесів та формування громадянської свідомості. Це зумовлює потребу у створенні нових методичних підходів до оцінювання, які б забезпечували комплексне визначення результатів навчальної діяльності здобувачів загальної середньої та фахової передвищої освіти.

Наукове значення дослідження полягає в поглибленні теоретичних засад компетентнісного оцінювання в системі історичної освіти, а практичне – у можливості використання запропонованих критеріїв, показників та алгоритму оцінювання в освітній діяльності закладів загальної середньої та фахової передвищої освіти. Актуальність дослідження також визначається необхідністю адаптації системи оцінювання до сучасних освітніх трансформацій, цифровізації навчального середовища та впровадження інноваційних педагогічних технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Здійснений огляд наукових джерел засвідчує, що методика оцінювання результатів навчання в умовах

компетентнісного підходу є одним з актуальних напрямів сучасних педагогічних досліджень і охоплює широкий спектр теоретичних та прикладних питань. У центрі уваги науковців перебувають оновлення підходів до освітнього контролю, формування предметних і ключових компетентностей, розвиток критичного мислення, цифрова трансформація освітнього середовища та впровадження нових інструментів оцінювання. Узагальнення наукових напрацювань свідчить про поступовий перехід від перевірки обсягу засвоєних знань до визначення здатності здобувачів освіти використовувати набуті компетентності в різних життєвих ситуаціях, аналізувати та інтерпретувати інформацію, а також обґрунтовувати власну громадянську позицію.

Так, О. Андрійчук розглядає формувальне оцінювання як важливий інструмент забезпечення якості освітнього процесу та акцентує на його ролі в розвитку мотивації здобувачів освіти, формуванні навичок самооцінювання й підвищенні ефективності освітньої діяльності [1]. Принципи та критерії формування контрольно-оцінювальної компетентності досліджує Ю. Лавренчук, обґрунтовуючи необхідність використання чітких показників оцінювання для забезпечення об'єктивності навчального контролю [2]. Питання формування цифрової компетентності в умовах модернізації освіти аналізують В. Кремень, Л. Гриневич, В. Луговий та Ж. Таланова, підкреслюючи значення цифрових технологій у процесі оцінювання результатів навчання [3].

Важливе значення для дослідження мають праці, присвячені формуванню громадянської та історичної компетентностей здобувачів. Зокрема, В. Старжець та А. Левдер наголошують на сучасних підходах до формування громадянської компетентності здобувачів загальної освіти в процесі вивчення історії України, визначаючи історичну освіту як важливий чинник становлення активної громадянської позиції [4]. Науковиця

О. Пометун розглядає навчання історії та громадянської освіти як основу формування національної й громадянської ідентичності учнів, особливо в умовах суспільних трансформацій та воєнних викликів [5]. Водночас В. Старжець досліджує практичні заняття з історії України як засіб розвитку критичного мислення старшокласників, наголошуючи на необхідності використання аналітичних і проблемно-пошукових методів навчання [6].

Сучасний стан, виклики та перспективи організації дослідницької діяльності здобувачів на уроках історії розглядає П. Мороз. Автор підкреслює, що саме дослідницький підхід сприяє формуванню історичного мислення, навичок аналізу джерел та здатності до самостійного осмислення історичних процесів [7]. Окремі аспекти розвитку інформаційного простору та медіаосвіти розкривають Ю. Бідзіля та Н. Толочко [8; 9]. Це є важливим в контексті формування інформаційної компетентності здобувачів освіти та розвитку навичок критичного аналізу інформації.

Сучасні тенденції цифровізації освітнього процесу та використання штучного інтелекту у сфері освіти висвітлюють С. Кочергіна, А. Давидюк та Г. Різак, які аналізують трансформацію викладацької діяльності в умовах інтеграції інструментів штучного інтелекту та визначають перспективи їх застосування в освітньому процесі [10]. При цьому К. Новік та співавтори (K. Novik et al.) досліджують роль соціальних мереж і цифрових спільнот у навчанні та освітній взаємодії, підкреслюючи значення цифрової комунікації для формування сучасного освітнього середовища [11]. Окрему увагу К. Новік (K. Novik) приділяє ролі штучного інтелекту у створенні адаптивного освітнього середовища, що надає нові можливості для індивідуалізації навчання та оцінювання результатів освітньої діяльності [12].

В умовах сучасних суспільних викликів особливої актуальності набувають дослідження, пов'язані з розвитком компетентностей здобувачів освіти в кризових умовах. Так, С. Трубачева (S. Trubacheva) аналізує розвиток

освітньої компетентності учнів в умовах воєнного стану та наголошує на необхідності адаптації освітнього процесу до нових соціальних реалій [13]. Особливості ситуативного навчання в межах компетентнісного підходу досліджують В. Редько та колеги (V. Redko et al.), обґрунтовуючи ефективність практико-орієнтованих методів формування компетентностей [14]. Специфіку компетентнісного підходу у викладанні природничих дисциплін розкриває С. Умаров (S. Umarov), акцентуючи на міждисциплінарному характері сучасної системи оцінювання [15].

Значний науковий інтерес становлять і закордонні дослідження, присвячені компетентнісно орієнтованому оцінюванню. Зокрема, колектив авторів на чолі з Е. Кано (E. Cano et al.) аналізує практики компетентнісного оцінювання в закладах вищої освіти та визначає основні тенденції трансформації освітнього контролю в умовах післяпандемічного розвитку освіти [16]. Процеси вдосконалення моделей компетентнісного оцінювання досліджують С. Сойка (C. Soyka) та Н. Шапер (N. Schaper), обґрунтовуючи необхідність використання багаторівневих підходів до аналізу навчальних результатів здобувачів освіти [17].

Отже, аналіз наукової літератури свідчить про значний інтерес науковців до проблематики компетентнісного оцінювання та модернізації освітнього процесу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість наукових праць, присвячених проблематиці компетентнісного підходу в освіті, питання методики оцінювання результатів навчання з історії України здобувачів загальної середньої та фахової передвищої освіти залишається недостатньо дослідженим. У більшості наукових досліджень увага зосереджується переважно на загальних теоретичних засадах компетентнісного навчання, тоді як практичні аспекти

реалізації компетентнісно орієнтованого оцінювання потребують подальшого наукового обґрунтування.

Обмежено висвітленими залишаються питання визначення критеріїв і показників оцінювання предметних компетентностей у процесі вивчення історії України, а також проблема адаптації сучасних методик оцінювання до умов функціонування закладів фахової передвищої освіти. Потребують уточнення механізми використання інтерактивних форм контролю знань, методів аналізу історичних джерел, проєктних технологій та кейс-методів у системі оцінювання навчальних досягнень.

Причиною недостатнього опрацювання зазначених аспектів є динамічний характер освітніх трансформацій, постійне оновлення змісту історичної освіти та необхідність інтеграції цифрових технологій у процес оцінювання. Водночас саме ці складники визначають ефективність сучасного освітнього процесу та рівень сформованості історичного мислення й громадянської компетентності здобувачів освіти. Науковий внесок цієї статті полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці цілісної моделі компетентнісного оцінювання, яка забезпечує об'єктивність освітнього контролю, розвиток аналітичних умінь здобувачів освіти та загальне підвищення якості викладання історії України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження методики оцінювання результатів навчання з історії України здобувачів загальної середньої та фахової передвищої освіти в умовах компетентнісного підходу, а також обґрунтування сучасних критеріїв і механізмів реалізації компетентнісно орієнтованого оцінювання в системі історичної освіти.

Для досягнення поставленої мети сформульовано такі завдання дослідження:

- 1) проаналізувати теоретико-методичні засади оцінювання результатів навчання з історії України в умовах компетентнісного підходу;
- 2) визначити критерії, показники та рівні оцінювання навчальних досягнень здобувачів загальної середньої та фахової передвищої освіти з історії України;
- 3) розробити алгоритм реалізації методики оцінювання результатів навчання з історії України на засадах компетентнісного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні трансформаційні процеси у сфері освіти актуалізують необхідність переосмислення підходів до оцінювання результатів навчання в контексті компетентнісної парадигми [1, с. 150]. Особливої значущості ця проблема набуває в процесі викладання історії України, оскільки саме історична освіта формує в здобувачів освіти не лише систему предметних знань, а й громадянську свідомість, критичне мислення, здатність до аналізу суспільних процесів та осмислення історичного досвіду [5, с. 64]. У сучасних умовах освітній процес дедалі більше орієнтується на розвиток практичних умінь і компетентностей, що зумовлює необхідність удосконалення методики оцінювання навчальних досягнень здобувачів загальної середньої та фахової передвищої освіти [14, с. 642; 15, с. 41].

Традиційна система оцінювання, яка тривалий час залишалася основною у вітчизняній освітній практиці, переважно зосереджувалася на перевірці рівня засвоєння фактологічного матеріалу, відтворенні дат, понять і подій [2, с. 66; 17]. Водночас сучасна компетентнісна модель освіти орієнтує оцінювання не лише на перевірку рівня засвоєння знань, а й на визначення здатності здобувачів освіти застосовувати їх під час аналізу історичних явищ і процесів, аргументовано захищати власну позицію та розв'язувати практико-орієнтовані завдання [6, с. 171]. Це зумовлює необхідність переходу від

репродуктивних форм контролю до інтерактивних, аналітичних і проблемно-пошукових методів оцінювання.

Отже, у процесі дослідження важливого значення набуває визначення особливостей компетентісно орієнтованого оцінювання, його критеріїв, показників та механізмів практичної реалізації в освітньому процесі. З огляду на це, доцільним є здійснення порівняльного аналізу традиційного та компетентісного підходів до оцінювання результатів навчання з історії України, що дозволяє більш комплексно охарактеризувати специфіку сучасної системи освітнього контролю та окреслити напрями її подальшого вдосконалення (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика традиційного та компетентісного підходів до оцінювання результатів навчання з історії України

Критерій порівняння	Традиційний підхід	Компетентісний підхід
Основна мета оцінювання	Перевірка рівня засвоєння знань	Визначення рівня сформованості компетентностей
Зміст оцінювання	Фактичний матеріал, дати, події	Знання, уміння, критичне мислення, історичний аналіз
Тип навчальних завдань	Репродуктивні, тестові	Аналітичні, проблемно-пошукові, ситуаційні
Роль здобувача освіти	Пасивне відтворення інформації	Активне осмислення та інтерпретація історичних явищ
Форми контролю	Усне опитування, контрольні роботи	Проекти, дискусії, кейси, портфоліо
Оцінювання результатів	Орієнтація на правильність відповіді	Орієнтація на процес мислення та аргументацію
Освітній результат	Засвоєння історичних фактів	Формування предметних і громадянських компетентностей

Джерело: сформовано авторами на основі [1, с. 150; 2, с. 64; 16, с. 239]

Отже, у процесі дослідження методики оцінювання результатів навчання з історії України суттєвого значення набуває зіставлення традиційного та компетентнісного підходів до оцінювання навчальних досягнень здобувачів загальної середньої та фахової передвищої освіти. Така необхідність зумовлена сучасними трансформаціями освітнього простору, у межах яких акцент зміщується від простого засвоєння історичних знань до формування здатності їх застосування у практичній, громадянській та соціокультурній діяльності. У зв'язку з цим доцільним є виокремлення основних характеристик обох підходів, що дає змогу окреслити специфіку організації оцінювання в умовах компетентнісної моделі освіти.

Порівняльний аналіз засвідчує, що компетентнісна модель оцінювання суттєво розширює межі традиційного контролю знань і спрямовує освітній процес на формування цілісної особистості здобувача освіти [16, с. 244]. На відміну від традиційної системи, у центрі компетентнісного підходу перебуває не лише рівень предметної обізнаності, а й здатність до історичного аналізу, критичного осмислення подій, аргументованого формулювання власної позиції та практичного застосування набутих знань [4, с. 948]. Використання компетентнісно орієнтованих форм контролю сприяє активізації пізнавальної діяльності, розвитку самостійного мислення та формуванню відповідального ставлення до навчання. Водночас такий підхід забезпечує більш комплексне й об'єктивне оцінювання навчальних досягнень, оскільки враховує не лише результат, а й процес освітньої діяльності, рівень сформованості аналітичних умінь і здатність до практичного використання історичних знань. Отримані результати підтверджують, що впровадження компетентнісного підходу створює передумови для підвищення якості історичної освіти та її відповідності сучасним суспільним і освітнім запитам.

Отримані результати порівняльного аналізу демонструють, що ефективність компетентнісно орієнтованого оцінювання значно залежить від

чіткості визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості навчальних досягнень здобувачів освіти. У сучасних умовах освітніх трансформацій саме система критеріїв є важливим інструментом забезпечення об'єктивності, системності та практичної спрямованості оцінювання. Водночас відсутність уніфікованих підходів до визначення рівнів сформованості предметних компетентностей у процесі вивчення історії України ускладнює реалізацію компетентнісної моделі оцінювання в закладах освіти [7, с. 102; 13, с. 140]. Це зумовлює необхідність розроблення структурованої системи оцінювання, яка б ураховувала не лише рівень теоретичної підготовки, а й здатність здобувачів освіти до аналітичної, комунікативної та громадянської діяльності. У зв'язку з цим важливого значення набуває систематизація критеріїв та рівнів оцінювання результатів навчання з історії України відповідно до вимог компетентнісного підходу.

Формування ефективної методики оцінювання результатів навчання потребує чіткого визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості предметних компетентностей. В умовах компетентнісного підходу оцінювання має бути спрямоване не лише на перевірку обсягу засвоєних знань, а й на виявлення здатності здобувачів освіти інтерпретувати історичні факти та явища, працювати з різними видами джерел, обґрунтовувати власні судження та використовувати набуті знання для аналізу суспільних процесів. У зв'язку з цим доцільним є систематизування критеріїв оцінювання за рівнями сформованості відповідних компетентностей (табл. 2).

Таблиця 2

Критерії та рівні оцінювання результатів навчання з історії України в умовах компетентнісного підходу

Критерій оцінювання	Показники сформованості	Низький рівень	Середній рівень	Високий рівень
---------------------	-------------------------	----------------	-----------------	----------------

Хронологічна компетентність	Орієнтація в історичних періодах та подіях	Фрагментарно відтворює дати й події	Загалом правильно встановлює хронологію	Самостійно аналізує історичну послідовність подій
Інформаційна компетентність	Робота з історичними джерелами	Потребує постійної допомоги	Використовує окремі джерела	Самостійно аналізує та інтерпретує джерела
Аналітичне мислення	Аналіз причинно-наслідкових зв'язків	Відтворює готові висновки	Частково встановлює взаємозв'язки	Формулює аргументовані висновки
Комунікативна компетентність	Аргументація власної позиції	Висловлювання непослідовні	Частково обґрунтовує думку	Логічно та переконливо аргументує позицію
Громадянська компетентність	Усвідомлення історичного значення подій	Поверхове розуміння історичних процесів	Розуміє окремі суспільні аспекти	Демонструє сформовану громадянську позицію

Джерело: сформовано авторами на основі [2, с. 65; 4, с. 947; 17]

Узагальнення представлених критеріїв і рівнів оцінювання дає підстави стверджувати, що компетентнісний підхід забезпечує комплексний характер діагностики навчальних досягнень здобувачів освіти та сприяє переходу від формального контролю знань до багатовимірного оцінювання результатів навчальної діяльності. Запропонована система критеріїв дозволяє оцінювати не лише теоретичну підготовку здобувачів, а й рівень сформованості основних предметних, аналітичних і громадянських компетентностей, які визначають здатність особистості до критичного осмислення історичних процесів. Встановлено, що використання чітко структурованих критеріїв оцінювання

сприяє підвищенню прозорості освітнього контролю, формуванню мотивації до навчання та розвитку навичок самостійного аналізу історичних подій. Практичне застосування такої моделі оцінювання створює умови для індивідуалізації освітнього процесу, забезпечує більш об'єктивне визначення навчальних досягнень та підвищує ефективність формування історичного мислення здобувачів освіти. Крім того, компетентнісно орієнтована система оцінювання забезпечує тісний взаємозв'язок між історичною освітою та сучасними суспільними потребами, що є важливою умовою підготовки активної, свідомої та соціально відповідальної особистості.

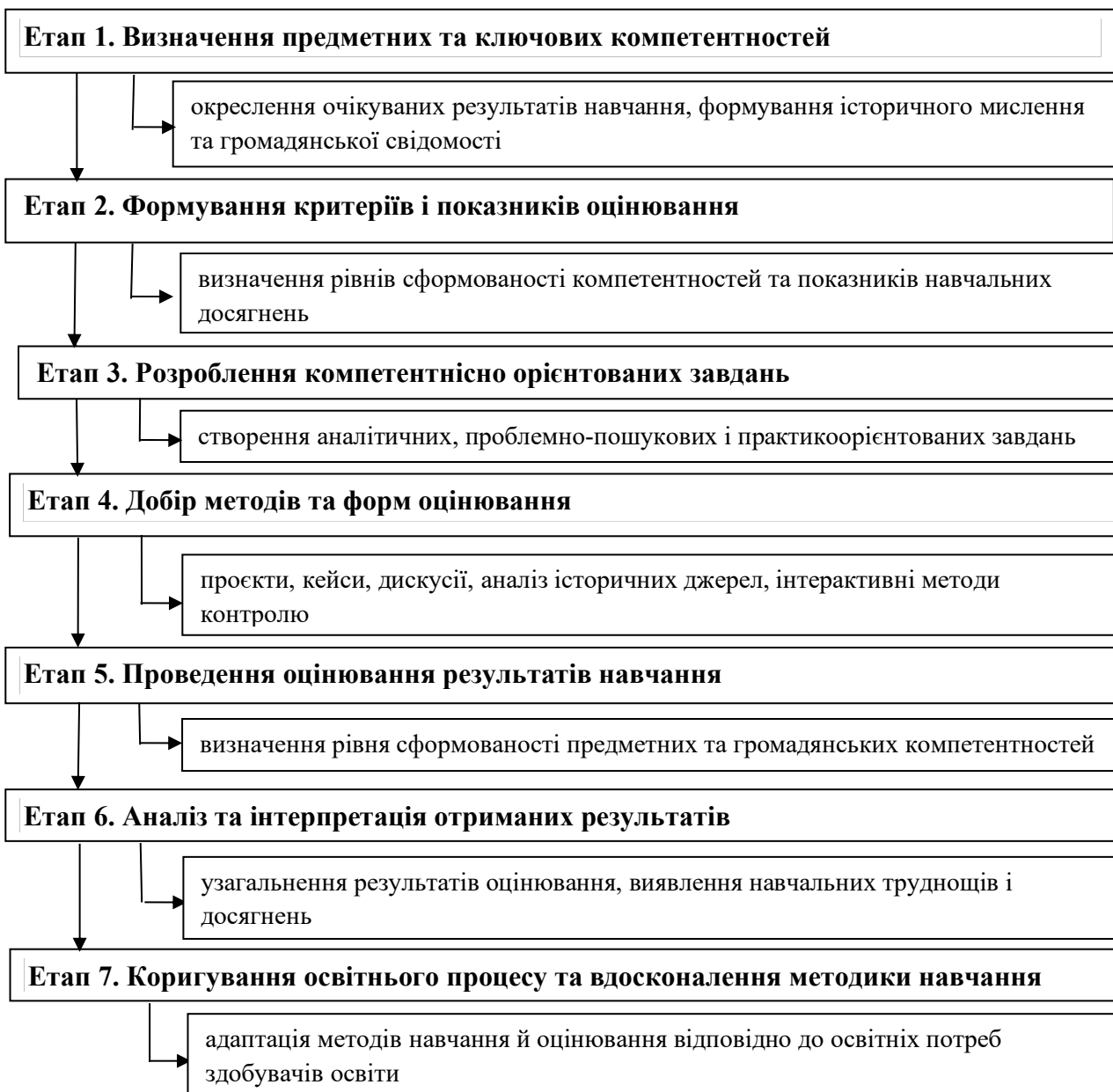
Отримані результати свідчать, що ефективність компетентнісно орієнтованого оцінювання залежить не лише від обґрунтованого визначення критеріїв і показників, а й від їх системного впровадження в освітній процес. Важливим є забезпечення узгодженості між цілями навчання, визначеними компетентностями, інструментами оцінювання та аналізом отриманих результатів [2, с. 71; 17]. За таких умов оцінювання набуває комплексного характеру та стає засобом не лише контролю, а й підтримки освітнього розвитку здобувачів освіти. Це зумовлює потребу в розробленні цілісної моделі оцінювання результатів навчання з історії України, яка поєднувала б теоретико-методичні засади компетентнісного підходу з практичними механізмами їх реалізації [3, с. 18; 15, с. 42].

У зв'язку з цим важливим елементом дослідження є розроблення алгоритму реалізації методики оцінювання результатів навчання з історії України в умовах компетентнісного підходу. Такий алгоритм відображає послідовність дій, необхідних для організації оцінювання, визначає взаємозв'язок між його основними складниками та забезпечує практичне впровадження сучасних підходів до визначення навчальних досягнень. Його застосування сприяє поєднанню традиційних та інноваційних методів оцінювання, підвищує гнучкість освітнього процесу й забезпечує більш

об'єктивне визначення рівня сформованості історичних компетентностей, зокрема історичного мислення, аналітичних умінь, громадянської свідомості та здатності використовувати набуті знання в різних освітніх і суспільних контекстах (рис. 1).

Рисунок 1

Алгоритм реалізації методики оцінювання результатів навчання з історії України в умовах компетентнісного підходу

Джерело: сформовано авторами на основі [1, с. 150; 2, с. 66; 16, с. 239]

Отже, сформований алгоритм реалізації методики оцінювання дозволяє забезпечити системність, послідовність та практичну спрямованість організації освітнього контролю у процесі вивчення історії України. Його практичне значення полягає у створенні цілісної моделі оцінювання, яка орієнтована не лише на перевірку рівня засвоєння історичних знань, а й на формування історичного мислення, аналітичних умінь, комунікативних навичок та громадянської свідомості здобувачів освіти. Встановлено, що впровадження компетентнісно орієнтованого алгоритму сприяє підвищенню об'єктивності оцінювання, активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, а також розвитку їхньої здатності до самостійного аналізу історичних процесів і критичного осмислення суспільних явищ. Важливою перевагою запропонованого алгоритму є його адаптивність до сучасних умов функціонування освіти, зокрема можливість інтеграції цифрових технологій, інтерактивних методів навчання та елементів формувального оцінювання. Отримані результати дослідження підтверджують, що компетентнісна модель оцінювання створює передумови для підвищення якості історичної освіти, забезпечує більш тісний взаємозв'язок між освітнім процесом і сучасними суспільними потребами та сприяє підготовці активної, соціально відповідальної особистості. Таким чином, реалізація компетентнісного підходу до оцінювання результатів навчання з історії України є важливим чинником модернізації освітнього процесу та підвищення ефективності професійної діяльності педагогів у закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що впровадження компетентнісного підходу суттєво змінює підходи до оцінювання результатів навчання з історії України. На відміну від традиційної моделі, зорієнтованої переважно на перевірку рівня засвоєння знань, сучасне оцінювання має враховувати здатність здобувачів освіти аналізувати історичні явища й

процеси, працювати з різними джерелами інформації, аргументовано висловлювати власну позицію та застосовувати набуті знання в навчальних і суспільних ситуаціях. Це дає підстави розглядати оцінювання не лише як засіб контролю, а і як важливий чинник розвитку історичного мислення та громадянської свідомості.

У процесі дослідження визначено критерії, показники та рівні оцінювання результатів навчання з історії України, які дають змогу комплексно оцінювати рівень сформованості предметних компетентностей. Запропонована система критеріїв охоплює хронологічний, інформаційний, аналітичний, комунікативний та громадянський складники й забезпечує більш об'єктивне визначення навчальних досягнень здобувачів освіти.

Також розроблено алгоритм реалізації методики оцінювання результатів навчання з історії України в умовах компетентнісного підходу. Його використання забезпечує послідовність організації оцінювання, узгодженість між освітніми цілями, компетентностями та інструментами контролю, а також створює умови для поєднання традиційних і сучасних методів оцінювання. Отримані результати підтверджують, що компетентнісно орієнтоване оцінювання сприяє підвищенню якості історичної освіти, забезпечує її відповідність сучасним освітнім запитам і створює передумови для формування активної, відповідальної та свідомої особистості.

Перспективи подальших наукових розвідок доцільно пов'язувати з розробленням цифрових інструментів компетентнісного оцінювання, адаптацією методик до умов дистанційного та змішаного навчання, а також із дослідженням можливостей використання міждисциплінарного підходу в процесі оцінювання результатів історичної освіти.

Список використаних джерел

1. Андрійчук О. Формувальне оцінювання як інструмент вимірювання якості освітнього процесу: від теорії до практики. *Молодь і ринок*. 2023. № 5(213). С. 149–154. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282775>
2. Лавренчук Ю. Принципи та критерії формування контрольньо-оцінювальної компетентності студентів освітніх спеціальностей в оцінюванні англomовних умінь учнів. *ARS LINGUODIDACTICAE*. 2024. №14(2). С. 63–80. DOI: <https://doi.org/10.17721/2663-0303.2024.2.05>
3. Кремень В., Гриневич Л., Луговий В., Таланова Ж. Формування цифрової компетентності у школі: кадрові виклики і відповіді для України. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 4. С. 6–28. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-6-28>
4. Старжець В. І., Левдер А. І. Сучасні підходи до формування громадянської компетентності учнів на уроках історії України в 10-11 класах. *Вісник науки та освіти*. 2024. №6 (24). С. 944–956. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-6\(24\)-944-956](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-6(24)-944-956)
5. Пометун О. Навчання історії й громадянської освіти як чинник формування національної й громадянської ідентичності учнів в умовах війни та повоєнного розвитку України. *Український педагогічний журнал*. 2023. № 2. С. 62–72. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-2-62-72>
6. Старжець В. Практичні заняття на уроках історії України як важливий чинник формування критичного мислення старшокласників. *Український педагогічний журнал*. 2026. № 1. С. 169–178. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2026-1-169-178>
7. Мороз П. Дослідницька діяльність учнів на уроках історії: стан, виклики й перспективи. *Український педагогічний журнал*. 2025. № 3. С. 101–121. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-3-101-121>

8. Бідзіля Ю. М., Толочко Н. В. Історія української журналістики (II половина XX-початок XXI ст.): навчально-методичний посібник до вивчення курсу для студентів-журналістів. Ужгород: ФОП Сабов А. М., 2024. 54 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/249f271f-177b-48ea-b66e-eee68878f451/content> (дата звернення: 28.03.2026).

9. Бідзіля Ю. М., Толочко Н. В. Специфіка відображення розвитку закарпатських електронних медіа на сторінках місцевої преси. *Пресознавство / Press Studies*. 2024. № 5. С. 154–176. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/70731> (дата звернення: 28.03.2026).

10. Кочергіна С. С., Давидюк А. Р., Різак Г. В. Трансформація викладацької діяльності в умовах інтеграції інструментів ШІ в освітній процес закладів вищої освіти. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. № 27. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18622567>

11. Novik K., Honcharuk V., Kyrychenko V., Petrovska K., Zelinska V. The role of social media and online communities in learning and collaboration in the age of digital transformation. *Futurity Education*. 2024. Vol. 4, № 3. P. 334–351. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED.2024.09.25.19>

12. Novik K. The role of artificial intelligence in creating adaptive learning environments for teacher education. *Innovative development of science, technology and education: The 11 th International scientific and practical conference (Vancouver, August 1-3, 2024)*. Vancouver, Canada. 2024. P. 189–193. 2024. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/08/INNOVATIVE-DEVELOPMENT-OF-SCIENCE-TECHNOLOGY-AND-EDUCATION-1-3.08.24.pdf> (дата звернення: 28.03.2026).

13. Trubacheva S. The development of educational competence of students in the conditions of martial law. *Науковий вісник Ужгородського університету*.

Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2024. № 2 (53). С. 139–142.

DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.53.139-142>

14. Redko V., Sorokina N., Smovzhenko L., Onats O., Chyzhevski B. Situational foreign language instruction in competency-based learning framework: Ukrainian experience. *International journal of learning, teaching and educational research*. 2023. Vol. 22. № 5. P. 637–657.

URL: <https://ijlter.org/index.php/ijlter/article/view/7504/pdf> (дата звернення: 27.03.2026).

15. Umarov S. Competency approach in teaching chemistry. *Distance education in Ukraine: innovative, normative-legal, pedagogical aspects*. 2023. Vol. 1. № 3. P. 39–47. DOI: <https://doi.org/10.18372/2786-5495.1.17762>

16. Cano E., Lluch L., Grané M., Remesal A. Competency-based assessment practices in higher education: lessons from the pandemics. *Trends in Higher Education*. 2023. Vol. 2. № 1. P. 238–254. DOI: <https://doi.org/10.3390/higheredu2010012>

17. Soyka C., Schaper N. Analyzing student response processes to refine and validate a competency model and competency-based assessment task types. *Frontiers in Education*. 2024. Vol. 9. Article 1397027. DOI: <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1397027>